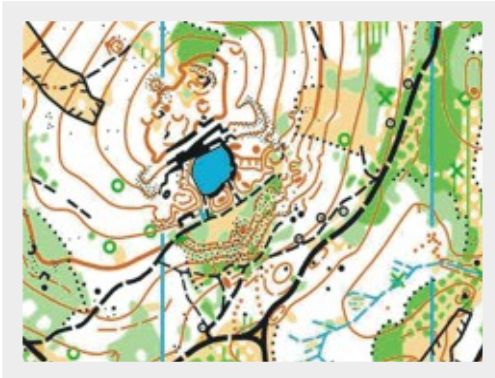

Mapa

Mapa je základní pomůckou orientačního běžce. Pro závody OB se používají speciálně zpracované podrobné mapy, ve kterých jsou zobrazeny všechny informace potřebné pro závodníka.

Nejdůležitějšími parametry, které definují jednotlivé mapy, jsou:

Měřítko mapy: určuje poměr zmenšení skutečnosti (terénu) ke kresbě mapy. Mapy pro OB jsou velmi podrobné, obvykle v měřítku od 1:4 000 (1cm odpovídá 40 metrům ve skutečnosti) do 1:15 000 (1cm odpovídá 150 metrům ve skutečnosti).

Vrstevnice: křivka, která na mapě či v terénu spojuje body se stejnou nadmořskou výškou. V mapě pro OB jsou značeny hnědou barvou a jsou jimi vyznačeny terénní tvary, údolí a kopce, – čím

jsou vrstevnice hustší, tím je svah strmější.

Teoretické základy práce s mapou

Technika čtení mapy má vytvořit dokonalou, plastickou představu o prostředí, v němž se má závodník pohybovat a umožnit volbu nejvhodnějšího postupu.

To předpokládá:

- znát speciální mapový klíč map pro OB
- orientaci mapy, znát měřítko mapy, měření vzdáleností na mapě i v terénu,
- přenášet směry běhu z mapy do terénu

Mapový klíč

Jako základ, pro účast na prvních trénincích a závodech, stačí znát:

Barvy na mapě:

- ▶ **bílá** - les, bez obtíží průběžný
- ▶ **zelená** - les hustý, špatně průchodný nebo křoví
- ▶ **žlutá** - otevřený terén bez stromů (pole, louky, paseky)
- ▶ **hnědá** - výškopis (především vrstevnice) a terénní tvary
- ▶ **modrá** - vodstvo (potoky, rybníky, prameny, bažiny aj.)
- ▶ **černá** - (cesty, ploty, budovy, atd.), ale také skály a kameny

Mapové značky:

Je vhodné učit se mapové značky **postupně**, protože jen málokdo zvládne naučit se je naráz všechny. Začínáme těmi nejjednoduššími: **les, louka, silnice, cesta, pěšina, budova, posed, krmelec, potok, průsek, vývrat, výrazný strom.**

► **Úplně nejlepší je, pokud se značky učíte přímo v terénu ve známém místě - neustále porovnáváte mapu s okolím, hledáte, jak je v mapě zakresleno to, co vidíte.**

 les (bilá), louka	 silnička, vozové cesty	 soukromý pozemek	 rýha, mělká rýha
 paseka, sad	 cesta, pěšina	 vysoká věž, posed, krmelec	 skalní sráz schůdný, neschůd.
 hustník průběžný, průchodný	 nevýrazná pěšina, průsek	 hlavní, pomocná vrstevnice	 kámen, balvan, jeskyně
 podrost průběžný, průchodný	 železnice, elektrické vedení	 kupa, kupka	 jezero (rybník), feka, brod
 neprůchodný porost	 zídka, vysoká zeď, průchod	 prohlubeň, malá prohlubeň	 potok, příkop, lávka
 výrazná hranice porostů	 pot, vysoký plot, průchod	 jáma, rozbitý povrch	 jáma s vodou, pramen, studna
 dálnice, silnice, tunel	 budova, zřícenina	 sráz, hráz	 výrazný strom, vývrat

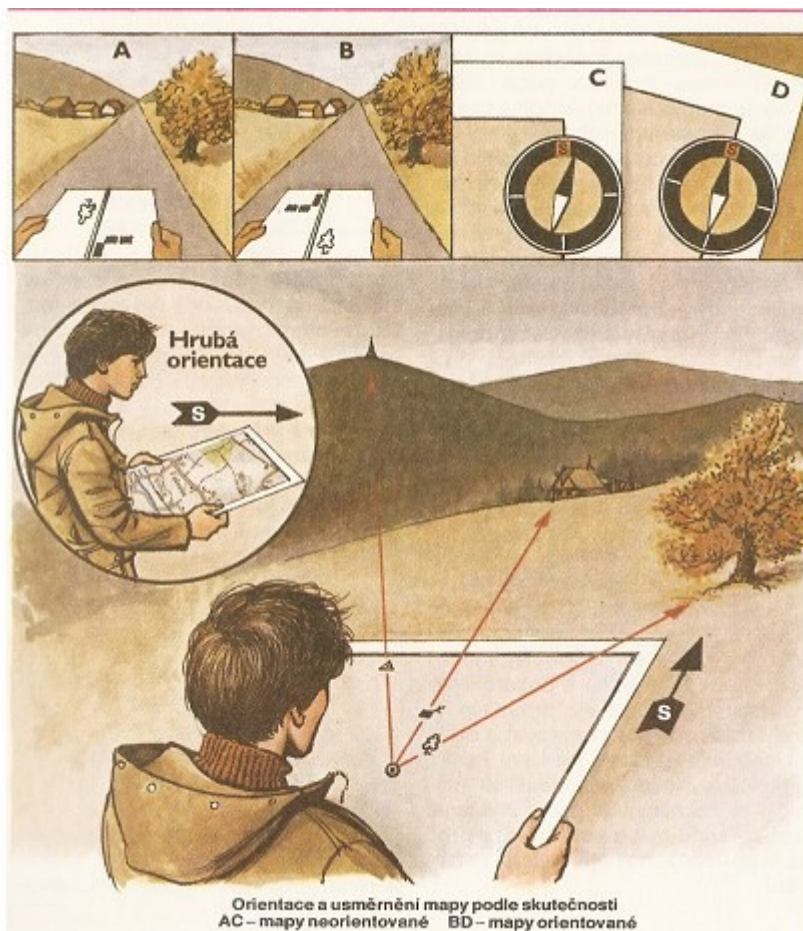
Orientace mapy

V terénu musíme s mapou pracovat tak, aby **světové strany na mapě byly shodné se světovými stranami ve skutečnosti (= mapu zorientovat)**. Dokud toto neuděláme, nemůžeme mapu číst.

Na vojenských nebo turistických mapách je severní okraj zpravidla na jejím horním okraji. Na mapách vydaných **pro orientační běh** tomu tak být nemusí, sever může být i jinde. To poznáme podle *modrých severojižních čar*. Pokud jsou rovnoběžné s okrajem mapy, je sever nahoře. Pokud ale ne, musíme si při její orientaci dát pozor, abychom ji srovnávali podle těchto čar, a nikoli podle okrajů. Mapu můžeme zorientovat podle terénu, nebo za pomoci busoly.

Orientace mapy podle terénu:

- musíme vědět, na kterém místě jsme a toto místo určit i na mapě
- mapu natočíme tak, aby komunikace (silnice...), vodní toky a jiné významné objekty na mapě odpovídaly svým směrům ve skutečnosti
- kontrolu provedeme tak, že zvolíme tři vzdálenější, dobře viditelné objekty (kostely, vrcholy kopců, komíny...). Vedou-li prodloužené směry z našeho stanoviště k těmto objektům přes jejich označení (značky) na mapě, je mapa orientována dobře.

Měřítko mapy, určování vzdálenosti na mapě

Mapy jsou zmenšené obrazy skutečného terénu, čím větší území mapa zobrazuje, tím více je všechno zmenšeno oproti skutečnosti. **Měřítko mapy nám udává, jak velké je zmenšení oproti skutečnosti např.**

měřítko 1: 10 000 nám říká, že 1 cm na mapě je ve skutečnosti 10 000 cm, což je 100 metrů.

měřítko 1:4 000 nám říká, že 1cm na mapě je ve skutečnosti 4 000cm, což je 40 metrů

Trat' pro orientační běh

Trat' závodu není vytyčena v terénu jako v jiných sportech. Je pouze zakreslena fialovou nebo červenou barvou do mapy, Start se značí trojúhelníkem, čarami spojená kolečka s pořadovými čísly označují kontroly, které trat' vymezují a cíl je zakreslen dvojitým kroužkem. Objekt kontroly je vždy uprostřed kolečka.

